

MILIMETR, NEBO DESET TISÍC KILOMETRŮ?

Listopad 2001

JAKE, TŘI ROKY

„Ráda bych si s vámi promluvila o těch abecedních kartičkách, které dáváte Jacobovi do školky, paní Barnettová.“

Seděli jsme s Jakem a jeho speciální pedagožkou v obývacím pokoji. Navštěvovala nás každý měsíc, jak jí ukládala povinnost.

Barevné kartičky s písmeny syn zbožňoval. Měly pro něj stejný význam jako pro jeho vrstevníky medvídek či jiná zamilovaná hračka. Bývaly vystavené u pokladny v supermarketu, kam jsem jezdila na nákupy. A tak zatímco jiné děti propašovaly do nákupních vozíků čokoládovou nebo cereální tyčinku, já jsem pokaždé našla další abecední kartičky.

„Ach tak, ale já mu je nedávám. Vezme si je sám, když odchází. Neudělá bez nich ani krok. Musím mu je

páčit z ruky, abych mu vůbec mohla natáhnout košili. Dokonce s nimi i spává!“

Učitelka si nervózně poposedla. „Paní Barnettová, neočekávejte prosím od Jacoba tolik. Musíte se přizpůsobit jeho schopnostem. Naším cílem je, aby si osvojil dovednosti, bez kterých se v životě neobejde – například aby se dokázal sám obléct.“ Mluvila nenaléhavě, ovšem rozhodně.

„Ale samozřejmě, to je mi jasné. Na těchto dovednostech pochopitelně pracujeme. Jenomže on ty kartičky miluje...“

„Paní Barnettová, pokouším se vám naznačit, jaký máme na Jacoba názor. Domníváme se, že tímto se nebudete muset trápit.“

Konečně – konečně – mi došlo, kam směřuje. Snažila se mě chránit. Chtěla mít jistotu, že vím, čeho má Jake v rámci programu životních dovedností dosáhnout. Neříkala, že má na kartičky s písmeny ještě čas. Říkala mi, že se nebudeme muset trápit písmeny, protože odborníci *předpokládají, že se Jake nikdy nenaučí číst.*

Byl to otřesný okamžik – a že jich ten rok bylo víc než dost. Jakeovi právě diagnostikovali autismus. Tehdy jsem pochopila, že odpověď na otázku, kdy a zda vůbec se naučí to, co děti běžně zvládají, je ukryta ve hvězdách. Rok jsem se potácela v šedivé nejistotě. Bezmocně jsem se dívala, jak syn zapomíná, co už uměl; jak přestává mluvit i číst. Rozhodla jsem se však, že

nedovolím, aby nad ním někdo v pouhých třech letech zlomil hůl, autismus neautismus.

Odmítala jsem dopustit, aby někdo určoval, jak vysoko ještě dosáhne a co už bude nad jeho údajně chabé síly. Ten den se mě zmocnil pocit, že před ním přibouchli dveře do budoucnosti.

K rozhodnutí vydat se proti doporučením specialistů dospívají rodiče těžce.

Já jsem ale věděla, že zůstane-li Jake v odborné péči, vyprchá z něj všechen život. Odhodlala jsem se tedy věřit svým instinktům a upnula jsem se k naději, místo abych se jí vzdala. Nehodlala jsem mrhat časem a energií a přesvědčovat učitele a terapeuty, aby svá očekávání a metody změnili. Nechtěla jsem se pouštět do boje se systémem nebo zavádět postupy, které jsem považovala za vhodné. Nemínila jsem shánět právníky a experty a jejich prostřednictvím se domáhat toho, co mé dítě skutečně potřebuje. Řekla jsem si, že investuju přímo do Jakea – do všeho, co mu dle mého cítění maximálně pomůže v jeho vývoji.

A tak ve mně doznělo nejděsivější rozhodnutí mého života: vzepřít se odborníkům i manželovi. Umínila jsem si, že Jakea budu v jeho vášni podporovat. Možná se pomocí těch kartiček *opravdu* učil číst, a možná taky ne. Každopádně jsem mu je nechala. A kupovala jsem další.

Před třemi lety jsem s nadšením zjistila, že jsem těhotná. Bylo mi dvacet čtyři a na roli matky jsem se připravovala snad celý život.

Už jako malá holčička jsem měla jasno (a všichni kolem taky): Moje budoucnost bude patřit dětem. V rodině mi přezdívali *krysařka*, protože kamkoli jsem se hnula, měla jsem v patách houf dítek dychtících po dobrodružství. Když mi bylo jedenáct, narodil se bratr Benjamin; sotva jsem si ho pochovala, nechtěla jsem ho dát z náruče. Ve třinácti jsem hlídala děti v celém okolí a ve čtrnácti jsem se v místním kostele angažovala v nedělní škole. Nikoho tudíž nepřekvapilo, když jsem si během studií přivydělávala jako chůva (a bydlela přímo v rodině). Po vysoké škole jsem si splnila svůj sen a otevřela si školku. Pořád jsem se točila kolem dětí, a tak jsem se nemohla dočkat, až budu mít vlastní.

K vytouženému děťátku však vedla trnitá cesta. Byla jsem sice mladá, ale s těhotenstvím to bylo nahnuté už od začátku. Měla jsem problémy s tlakem a poté se u mě rozvinula preeklampsie, poměrně časté onemocnění, které může poškodit matku i plod. Moje maminka mi pomáhala se školkou a já se strachovala o dítě. Situace se ale nelepšila a opakovaně hrozil předčasný porod. Doktoři mi nakonec nasadili léky a důrazně doporučili naprostý klid na lůžku. I přesto jsem si v nemocnici pobyla devětkrát.

Tři týdny před termínem mě sanitka odvezla znovu, tentokrát však už nebylo možné porod zastavit. Udá-

losti se daly překotně do pohybu a výsledek byl čím dál nejistější. Alarmy pípaly jeden po druhém, všude bylo plno lidí a všichni se tvářili vážně. Můj manžel Michael tvrdí, že právě v té chvíli si uvědomil, kolik je ve mně paličatosti a odhodlání. Nevěděla jsem, že si ho lékař vzal stranou a sdělil mu, že porod nepostupuje dobře. Můj muž se musel připravit na možnost, že domů se vrátí buď s manželkou, nebo s dítětem; s oběma sotva.

Vybavuju si jedině: V obluzení hlukem, bolestí, léky a strachem jsem najednou spatřila Michaela. Držel mě za ruku a díval se mi do očí tak upřeně, že se mi v tom zběsilém chaosu na okamžik rozjasnila mysl. Všechn rozruch rázem ustal, všechno kolem strnulo. Připadala jsem si, jako bych se octla v hledáčku fotoaparátu. Vnímala jsem jenom Michaela, jak se soustředí na to, abych ho slyšela.

„Teď jde o tři životy, Kris, ne o dva. A my to zvládneme. Musíme.“

Nevím, co mě probralo víc, jestli jeho slova, nebo upřený pohled. Čišela z něho taková naléhavost, že prorazila mlhu hrůzy a bolesti. Dával mi najevo, že mě bezmezně miluje a že mám z jeho lásky čerpat sílu. Vyzářovala z něj jistota, že záleží jenom na mně, jestli si zvolím život, protože je to v mé moci. Přesvědčil mě, že má pravdu. Byl jako kapitán na lodi zmítající se v úděsné bouři a přikazoval mi, že musím přežít. A já jsem ho poslechla.

Netuším, jestli to byla skutečnost, nebo halucinace – slyšela jsem, jak Michael slibuje, že mi bude denně nosit květiny. Věděl, že je zbožňuju, ale tento luxus jsme si mohli dovolit jenom při zvláštních příležitostech. A další den, když jsem chovala našeho překrásného chlapečka, mi donesl nádhernou kytici růží. Od toho okamžiku uplynulo třináct let a na stole vždycky stojí váza s květinami.

Přálo nám štěstí – stal se zázrak. Ale naše rodina měla projít dalšími těžkými zkouškami.

Lásku, která přenáší hory, známe povětšinou leda z romantických filmů. Nás s Michaelem ale opravdu potkala. Spojuje nás, je to náš bezpečný přístav, i když se na něčem zrovna neshodneme. V hloubi duše vím, že toho dne, kdy se Jake narodil, nás zachránila láska mého muže. A pomohla nám překonat i všechny další překážky.

Když nás propustili z porodnice, měli jsme všechno, po čem jsme kdy toužili. Takový pocit má jistě každá rodina s novorozeným děťátkem, ale my jsme si připadali jako nejšťastnější lidé pod sluncem.

Cestou domů jsme se i s maličkým Jakem zastavili v bance a podepsali hypoteční smlouvu na svůj první dům. A s trochou pomoci mého charismatického dědečka Johna Henryho jsme se přestěhovali do malého domku na konci slepé ulice v dělnické čtvrti v Indianě. Tam jsem také hodlala provozovat školku.

Vzhledla jsem od strapaté hlavičky novorozeného

synka k rozzářenému manželovi a znovu si uvědomila, jaké je to štěstí, že jsme spolu – zvláště když to zpočátku moc nadějně nevypadalo.

Seznámili jsme se na vysoké škole. Naše první „náhodné“ setkání zosnovala moje sestra Stephanie. Ráda se míchá do cizích věcí, a tak si bez mého vědomí zahrála na dohazovačku. Nechápu, jak ji mohlo něco tak absurdního napadnout, protože jsem byla zadaná a s hlavou v oblacích jsem se chystala na oficiální zasnuby se svým princem Rickem. Bylo nám spolu nádherně a já jsem se těšila, jak budeme žít šťastně, dokud nás smrt nerozdělí. To však Stephanie neodradilo a v kurzu rétoriky mi vyhlédla jiného snoubence. Byl naprosto dokonalý a ona hned poznala, že se ke mně náramně hodí. A vymyslela plán.

Jednou odpoledne jsem se u ní v koupelně fintila na schůzku s Rickem. Zabralo mi to dost času, vždyť taky vybrat si z dvaceti rtěnek a osmi párů lodiček není žádná legrace. Pak jsem se konečně vynořila a přede mnou stál nějaký cizí kluk. A v miniaturní garsonce mi sestra představila Michaela Barnetta. Když jsem na ni vrhla zmatený pohled, odtáhla mě bokem a polohlasem mi začala cosi vysvětlovat. Vůbec jsem jí nerozuměla. Prý toho kluka pozvala kvůli mně. A dokonce zavolala Rickovi a zrušila schůzku.

V první chvíli jsem se nezmohla na slovo. Pak jsem se trochu vzpamatovala a začalo mi docházet, o co

vlastně jde. S hrůzou mě napadlo, že sestře přiskočilo. Proč mi proboha hledá přítele, když ví, že se nemůžu dočkat, až mě můj kluk požádá o ruku?

Byla jsem vzteky bez sebe. Ani jedna z nás nebyla zvyklá střídat partnery. Takhle nás rodiče nevychovali – na první rande jsem mimochodem šla až jako vysokoškolačka. Doma nás vedli k čestnému chování. Jak na takový nápad Stephanie vůbec přišla? Měla jsem sto chutí rozkřičet se na celé kolo nebo se alespoň nasušeně vyřítit z bytu. Byla jsem ale slušná dívka, a tak jsem nic z toho neudělala. A na to sestra sázela.

Navzdory svým pocitům jsem mladíkovi (beztak jsme byli oba figurkami ve hře, kterou zinscenovala moje sestra) podala ruku, usadila se s ním a se Stephanie na pohovce a zdráhavě se pustila do konverzace. Poslouchala jsem na půl ucha. Po chvíli jsem se na něho konečně pořádně podívala. Všimla jsem si baseballové čepice s kšiltlem dozadu, bystrých očí a směšné bradky. Jeho ledabylý vzhled ostře kontrastoval s konzervativně uhlazeným zevnějškem mého přítele. Působil na mě dojmem absolutní nuly.

Co si od toho Stephanie slibovala? Proč chtěla, abych se s ním setkala? Byla jsem obyčejná venkovská holka. Naše rodina žila po celé generace ve skromných podmínkách. Rick mě uvedl do světa, který jsem si do té doby neuměla představit. Poznala jsem, jaké to je žít v luxusním bytě, vozit se v drahých autech, jezdit na lyže, večerět v honosných restauracích a účastnit

se zahájení výstav v uměleckých galeriích. Tím nechci naznačit, že kvůli tomu jsem o Ricka usilovala. Na Stephanie bych se zlobila, i kdyby mi přivedla Brada Pitta. Ovšem ten rozdíl mezi neupraveným vysokoškolským studentem a mým elegantním přítelem byl zřejmý na první pohled – a o to víc mi nešlo do hlavy, jak to Stephanie vlastně myslela.

Konverzace vážla. Když už to sestra nemohla vydržet, vytáhla mě do soukromí (pokud něco takového ve svém miniaturním bytě vůbec měla) a tam mi dala co proto. „Copak se neumíš chovat?“ obořila se na mě. „Až odejde, tak si na mně vybij vztek dle libosti, ale teď se prosím ovládni a normálně si s ním povídej.“

S pocitem studu jsem si uvědomila, že má pravdu. Chovala jsem se nezdvůřile k cizímu člověku – dokonce k hostovi! – a to bylo nepřijatelné. Odmala jsem všude kolem slyšela o slušném a laskavém chování, a teď jsem si počínala jako ledová královna.

Zahanbeně jsem se vrátila na pohovku a omluvila se. Michaelovi jsem vysvětlila, že mám vážnou známost a že nechápu, co tímhle Stephanie sleduje. Zdůraznila jsem, že se na něho samozřejmě vůbec nezlobím, ale se sestrou si to vyřídím, když nás dostala do tak překérní situace. Sotva to bylo venku, vyprskli jsme smíchy. Napětí opadlo a my jsme se upřímně divili tomu, jak sestra na tak absurdní nápad přišla a kde vzala odvahu ho realizovat. Uvolnili jsme se a začali

se dobře bavit. Michael mi vyprávěl o škole a o tom, že se chystá napsat scénář.

A v tom okamžiku jsem Stephanii pochopila. Nikdy jsem nikoho neslyšela mluvit s takovým elánem. Vždyť Michael byl jako já! Zatočil se se mnou celý svět a spolu s ním se zatočily i moje plány. Najednou jsem věděla, že můj život poplyne úplně jinudy a že Ricka si nikdy nevezmu. Byl sice báječný, ale náš vztah skončil, v tom jsem měla jasno. Michaela Barnetta jsem znala necelou hodinu a z jakéhosi důvodu, který bych nedokázala pojmenovat, natož obhájit, jsem věděla, že s ním strávím zbytek života.

Vyrazili jsme na kávu a pak proklábosili celou noc. A přestože to působí jako kliše, oba jsme měli pocit, že jsme znovu našli člověka, kterého jsme kdysi dávno ztratili. Za tři týdny jsme se zasnoubili a o tři měsíce později byla svatba. A dnes, po šestnácti letech manželství cítím stejně jako v onu zvláštní noc, kdy jsme se seznámili, jak Michaela potřebuju a jak je dobře, že s ním jsem.

Mým nejbližším chvíli trvalo, než Michaela přijali – přesněji řečeno než se vzpamatovali z našich bleskurychlých zásnub. Co to do té naší rozumné holky vjelo? Bědovali. Prudký sled událostí zaskočil i Stephanii – přitom to všechno spískala. Cítila sice, že se k sobě hodíme a že nás musí seznámit, ale už nechápala, jak jsme se mohli tak bryskně rozhodnout, že spolu strávíme život. Všem, dokonce i nám dvěma, bylo na první

pohled jasné, jak moc se od sebe lišíme. Rozdíly mezi námi se nedaly přehlédnout. Já jsem strávila bezstarostné dětství na venkově, v milující a ochranné rodině, zatímco Michael vyrostl v drsné chicagské čtvrti a život se s ním zrovna nemazlil. Já jsem chodila dokonale upravená i na nákup, zatímco nekonformní Michael si na parádu nepotrpěl a vždycky si vystačil s koženou bundou. Domov byl u mě na prvním místě, i když v kuchyni byste u nás natrefili spíš na živé kuře než na ubrousky nebo na roli papírových utěrek – ostatně v mé vlastní domácnosti to vypadá dost podobně. Michael jedl, jak a kde se dalo, ovšem málokdy u stolu, a tato životní zkušenost se pak stala častým námětem jeho žertů.

Svérázným smyslem pro humor a bystrými komentáři mou rodinu znejistil ještě víc. Ale pro mě bylo důležité, že mě umí rozesmát – hlavně když šlo do tuhého (nebo když jsme se začali brát trochu moc vážně); proto jsem se do něj tak rychle zamilovala.

Moje rodina byla hluboce znepokojena a své obavy vyjadřovala důrazně a jednomyslně... až na výjimku. Dědeček John Henry si Michaela z nějakého důvodu hned oblíbil. Jeho názory hrály v mém rozhodování vždycky velkou roli, a proto jsem už neváhala, když mi řekl, že on mému vnitřnímu kompasu věří a že já bych měla učinit totéž.

S Michaelem jsme si byli souzeni, o tom jsem nepochybovala. Problém byl v tom, že z našeho vztahu

plynuly bolestné následky. Kdybych se za Michaela provdala, ztratila bych víru, v níž jsem vyrostla, víru rodičů a mnoha předchozích generací.

Byla jsem vychována v souladu se zásadami amišů. Nebyli jsme ovšem amišové s bryčkou taženou koněm, patřili jsme k modernějšímu směru. Mí prarodiče si přáli (stejně jako mnoho jiných amišů) držet krok s ostatním světem, ale přitom se nevzdat původních tradic a názorů. Stali se z nich tedy tak zvaní amišové nového řádu (někdy se označují také jako noví amišové) – učinili ústupky modernímu způsobu života, avšak nezřekli se své víry a komunity.

Nosili jsme moderní oblečení, používali technické vymoženosti a chodili do veřejných škol. Náš každodenní život však silně prosycovala víra a návštěva kostela se zdaleka neomezovala jen na neděli.

Smíšené svazky jsou pro amiše nemyslitelné. Pokud někdo takové manželství uzavře, je exkomunikován. To ostatně potkalo i mého milovaného dědečka Johna, když se oženil z lásky. (Babička patřila k jiné komunitě amišů.) Můj otec zase před sňatkem přijal amišské náboženství, protože nechtěl mamince způsobit komplikace.

Nedovedla jsem si představit, že se zřeknu naší tradice, ale odjakživa jsem věděla, že amišský zvyk dohodnutých manželství není nic pro mě. Rodiče dostali řadu nabídek, ale otec (k matčině zklamání) všechny odmítl. Ani on nebyl stoupencem dohodnu-

tých sňatků, a už vůbec ne, týkaly-li se jeho dcer. Milovala jsem naši víru i náš způsob života, ale protože jsem se rozhodla pro Michaela, neměla jsem na výběr – musela jsem odejít.